

Teksti Sini Kestilä

Artikkelin kirjoittaja Sini Kestilä on projektisuunnittelija REILA-hankeessa Lapin ammattikorkeakoulun Matkailun tutkimus- ja koulutusinstituutissa. Asiantuntijana toiminut projektipäällikkö Erkki Ollila vastaa Metsähallituksen Lapin luontopalveluista.

Lapissa tartuttiin maastoreittien turvallisuuden parantamiseen tulokset halutaan käyttöön koko maassa

Ylläsjärvellä lähtöpaikan opasteet sisältävät kuluttajan-turvallisuuslain mukaiset ennakkotiedot reiteistä. Kuva: Sini Kestilä

Suomessa ei ole yhtenäisiä ohjeistuksia maastoreittien turvalliseen merkitsemiseen, mikä on aiheuttanut erittäin monenkirjavia merkintätapoja. Myös tavat pitää yllä maastoreittejä vaihtelevat paljon. Kaikki reitit eivät edes täytä viranomaisen vaatimaa huolellisuusvelvoitetta, joka tulee kuluttajanturvallisuuslaista. Lapissa on nyt päätetty hoitaa maastoreittien merkitseminen kuntoon.

Luonnossa liikkuminen on suosittua, varsinkin Lapissa. Lappiin on perinteisesti tultu harrastamaan patikointia kesällä ja talvella hiihtoa ja moottorikelkkailua. Muita lajeja tulee koko ajan lisää. Esimerkiksi maastopyöräily talvella ja kesällä on nykyään erittäin suosittua.

Lisäksi yhä useampi luonnossa liikkuja on kansainvälinen matkailija. Luonnossa liikkumisen muodot ja uudet

käyttäjryhmät tuovat uusia haasteita reititurvallisuuteen.

Kaikki reittien käyttäjät eivät ole kokeneita luonnossa liikkujia, ja siksi muun muassa eksymistapaukset ovat lisääntyneet. Lajien yhteensovittaminen reiteille tuo myös haasteita vastuiden ja turvallisuuden näkökulmasta.

Pelastustehtävät voivat olla myös haasteellisia, varsinkin Lapissa, jossa on paljon erämaisia alueita, välimatkat ovat pitkät ja sääolosuhteet voivat muuttua nopeasti. Matkapuhelin- ja mobiiliverkon kuuluvuus ei ole aina varmaa joka paikassa, ja siksi esimerkiksi avun tarvitsijan sijainnin määrittäminen pelkän verkon avulla ei ole täysin luotettavaa.

Työkalut turvallisuutta parantamaan

Lapissa on lähdetty parantamaan maastoreittien turvallisuutta yhteistyössä reittien ylläpitäjien, viranomaisten ja yrittäjien kanssa. Tuloksena ollaan laadittu ohjeistus yhtenäisistä maastoreittimerkinnöistä, jonka avulla maastoreittimerkinnät saadaan asiakaslähtöisemmiksi ja reittien turvallisuutta edistäviksi. Ohjeistuksen sisältöä on

Pelastus- ja paikannusmerkki parantaa pelastettavan paikantamista.

testattu Kolarin Ylläsjärvellä sijaitsevilla maastoreiteilla.

”Keräämme käyttäjäpalautetta talven aikana. Ylläsjärvellä haasteena oli reittien lähtöpaikkojen löytyminen, jota halusimme selkeyttää ja parantaa. Talven kokemusten ja palautteiden perusteella pystymme viimeistelemään ohjeistuksen”, kertoo Metsähallituksen luontopalvelujen Erkki Ollila.

Uusi turvallisuutta parantava merkki

Pelastustoimen avuksi pelastettavan paikantamiseen on laadittu uusi turvallisuutta parantava liikennemerkki, pelastus- ja paikannusmerkki. Se on sisällytetty liikenne- ja viestintäministeriön tieliikennelakiuudistukseen. Jotta merkki saataisiin kansalliseen käyttöön, on suunniteltu, että se sisällytetään Maanmittauslaitoksen tietokantaan. Näin se olisi muidenkin kuin pelastusviranomaisten käytettävissä. Ylläsjärvellä testattiin myös pelastus- ja paikannusmerkkejä yhdellä moottorikelkkareitillä sekä muilla maastoreiteilla.

Maastoreittien turvallisuutta parannetaan myös suunnitellulla ja organisoidulla ylläpidolla. Tämän avuksi on räätälöity sähköinen riskienhallintatyökalu, johon syötetään tietoja ja riskejä reittikohtaisesti. Syötetyn tiedon perusteella ylläpitäjä voi suunnitella ja tehdä tarvittavat kunnostukset. Kun reitin tiedot on dokumentoitu sähköisessä muodossa, on niiden muokkaus helpompaa kuin paperilla olevien tietojen. Laaja-alaisessa yhteistyössä maastoreiteille on myös räätälöity turvallisuusasiakirjan malli, joka pohjautuu Tukesin laatimaan turvallisuusasiakirjaan.

Toimenpiteet tehonneet

Maasto- ja ulkoilureittien luotettavuutta on toimenpiteiden avulla saatu parannettua Lapissa, mikä on turvallisuuden näkökulmasta erinomainen asia. Monet toimenpiteisiin osallistuneet tahot ovat olleet tyytyväisiä turvallisuutta parantaviin työkaluihin, koska niiden avulla reittien ylläpito ja suunnittelu ovat parantuneet. Tavoitteena on, että maasto- ja ulkoilureiteilla olisi turvallisempaa ja miellyttävämpää liikkua niin paikallisen, matkailijan kuin ammattilaisenkin. Lapissa aikaansaatu tulosten halutaan leviävän myös kansallisesti. ■

REILA reittimerkintöjen turvallisuus, pilottialueena Lappi 2015–2018 hankkeen toteuttajina ovat Lapin pelastuslaitos, Metsähallitus ja Lapin ammattikorkeakoulu / Matkailualan tutkimus- ja koulutusinstituutti sekä 14 Lapin kuntaa. Hankkeen rahoittaja on Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus, ja rahoituksesta 70% tulee EAKR ja valtionrahoituksena.

Linkit

REILA -hankkeen sivusto:
www.reittimerkinnat.fi

Ohjeistus: <https://blogi.eoppimispalvelut.fi/reittimerkinnat/files/2015/09/24.1.2018-Ohjeistus-v.3.1-LUONNOS-muokattu.pdf>

Reittien riskienhallintatyökalu:
<http://reilariskit.lapinamk.fi/index.asp>

Turvallisuusasiakirja maastoreiteille: <https://blogi.eoppimispalvelut.fi/reittimerkinnat/files/2015/09/Turvallisuusasiakirja-maastoreiteille.pdf>

Finnish Security Awards

-turvallisuuspalkintoja ei voisi jakaa ilman sponsoreiden tukea

Vuoden 2018 sponsoreita ovat *

AEL

BOSCH
Invented for life

FSM GROUP

IT

kiwa

LAUREA

AMMATTIKORKEAKOULU

LIS GROUP OY®

MIRASYS

safetum
Turvallisuuden puolesta

TURVAKOLMIO GROUP

AEL, BOSCH SECURITY, FSM GROUP, JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO, KIWA INSPECTA, LAUREA-AMMATTIKORKEAKOULU, LIS GROUP, MIRASYS OY, SAFETUM OY, TURVAKOLMIO GROUP

* Tämän lehden painoon mennessä yksi sponsoreneuvottelu on vielä kesken

TURVALLISUUS & RISKIENHALLINTA